לפני כל אחד ואחד מרור לפני כל אחד ואחר

יואין עוקרין את השלחן אלא לפני מי שאומר°

הגדה ורב כהנא אמר כולהו נמי לפני מי

שאומר הגדה והלכתא כרב כהנא. ולמה

עוקרין את השלחן (6) אמר ר' ינאי כדי שיראו

תינוקות וישאלו אביי הוה יתיב קמיה דרבה

חוא דקא מגבהיפתורא (א) אמר אמו אכתי אנן

אכלינן דקא מגבהיתו פתורא אמר ליה רבה

דברים הרבה ד"א לחב עוני מה דרכו של עני

: 525

מצית החסורים ויפסה הילכך לא נפיק עד דטעים ליה בלע מלה ומרור ידי מלה ילא ידי מרור לא ילא אע"ג דלעיל אמרי דאתי מרור דרבק ומבטל מלה דאורייהא לכם סימים לידע איוו וב"ש רשום נמורה ורבא בינו דלא ולא זד מרור רשות נוא באב"ר לא מראל לאלר בינון מוחא דרו אחרי דחבתו ב"א השורנה בחמון לפס סימנים לדע איוו שבם השנים לדע איוו שבם השנים ודע של בעם בעולה והכא כין דלה ילה ידי מרור רצום גמור הוא ואפ"ה לא מכטל למלה הייט טעמא דכי אמרי דמצי בעולם במעיו במב סשור ומברן פל וטעם אחר מעורב בו והייט ע"י גר סצוה האשום כשולא ופל אכילה אבל כשבלען אין הטעמים במידי דמישניף אמר רב שימי בר אשי מצה המחתחו הבודה 186 למני מגדול המינים פל אחלה אם ואין שוקרים את כשלחן - איל לפגבים את ששין מא שור שבהן העושה הסדר ואומר ההגדה: אף שנהן הפושה השתר ושות הכלת מנה [הף קנם כאן בפרוסה - לברך של אכילת מנה [הף קנם ושתי שלימות מייתיכן משום ברכת המוליה דלה נרע משחר 'ימים שובים שלריך

לבאוע על שתי ככרות שלימות ובולע מן האחת מהשלמות: אף כאן הוא מסיק ואשתו אופה - שלא תחמין העיסה : לסמוכיה. להסיל בו תבלין ולכתוש בו ירקות כדי שיהא עבה: ולריך לקסויים - להסיל בו תפוחים ויין ומילתא דאית בים קיוהא : לריךלקהוייה זכר לתפוח ולריך לסמוכיה זכר לסים: התבלין - וירקות שמסילין בחרוסת ים זכר לתבן: וחרוסת שכותשין אותי הדק (ו): תניא נמי הכי לחם עוני לחם שעונין עליו ים תגרי חרן י חנוונים היושנין אל חלינוחים סבן שואל את אביו. במזינת סכום סשני סבן בפרוסה *אף כאן בפרוסה ד"א לחם עונידיפיישואל את אביו מה נשתנה עכשיו שמותנין כום מסיים הסנדה בברכת גאולה ולא פי׳ איך מברכין אותה ופליני בה רבי שרפון ורבי

שני קודם אכילה : וחותם בנאולה · כלומר מה דרכו של עני הוא מסיק ואשתו אופה אף כאן הוא מסיק ואשתו אופה הילכך בפסח מברכינן על א חדא ופרוסה אבל בשאר ימים עקיבה מובים בצעינן על תרתין ריפאתא שלמאתא (מ) כשבת דא"ר אבא *חייב אדם נוטופ (פו לבצוע על שתי בכרות שלמות בשבת מ"מ °לקמו להם משנה כתיב ופירשו שמים מי רבנן דבימים מובים נמי בעינן לבצוע על שתי ככרות כשבת דעיקר חיובא בשבת משום דלא הוה המן נחית כשבת אלא הוה נחית בערב שבת זוגי זוגי וביםים מובים נמי לא הוה נחית אלא הוה נחית (כ) בערב ימים מובים זוגי זוגי כמו דהוה נחית בערכי שבתות הילכך בעינן למיבצע ביום מוב על תרתין ריפאתא שלמאתא כדמחייבין בשבת ובפסח אתא לחם עוני וגרעא לפלגא

דחרא הילכך בצעינן אחדא ופלגא וכד בצע מנח לה לפרוסה בגוה דשלמתא ובצע דאמר רב פפא *הבל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלימה ובוצע מנות לכ דההית דתפלינו התם הביתו לפניו הנים מאי מעמא "לחם עוני כתיב ביה: אף על פי שאין חרוסת "מצוה ר' אלעזר מב שת היו המתוך של מסגון המושל מבר' צדוק אומר מצוה: כאי מצוה (ג)וכר לתפוח פירוש °תחת התפוח עוררתיך אשלמין משום דשלם עדיף או אפתיתין של מבר' צדוק אומר מצוה: כאי מצוה (ג)וכר לתפוח פירוש °תחת התפוח עוררתיך ור' יוחנן אמר זכר למים אמר אביי הילכך צריך לקהויי וצריך לסמוכי תניא כותיה דר' יוחנן תבלין זכר לתבן פירוש כגון קנמון וסנבל שהן דומין לתבן חרוסת זכר למים א"ר אלעזר בר' צדוק כך היו תגרי חרך שבירושלים אומרים בואו וקחו לכם תבלין למצוה: מתני מונו לו כום שני וכאן הבן שואל אם אין דעת בבן לשאול אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות (ב) אין אנו מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הוה כולו מצה (נ) שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה כולו צלי (י)לפי דעתו של בן אביו מלמרן לפניו פסיסין] ה"נ בהכילו לפניות מחריל בגנות ומסיים בשבח ורורש "מארמי אובד עד שהוא גומר את כל לפניו פסיסין] ה"נ בהכילו לפניות מחריל בגנות ומסיים בשבח ורורש "מארמי אובד עד שהוא גומר את כל פרוסה וקלומר שהוא לכלי לכרך על " הפרשה: (ז) גבו והשתא לא לימא בשר צלי דלית לו פסחא ת"ר חבם בני שואלו ואם לאו אשתו שואלתו ואם לאו הוא שואל לעצמו ואפי' שני תלמידי חכמים הבקיאין בהלכות פסח שואלין זה את זה מה נשתנה הלילה וכו': מתחיל בגנות ומסיים כשבח: מאי גנות אמר רב מתחלה עובדי ע"ו ושמואל אמר עבדים והאידנא עבדינא כתרוייהו: מתני רבן גמליאל היה אומר כל מי שלא אמר *שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן יף פפוי פסח מצה ומרור פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים

ודאי לרשות איתמר דליכא למימר דבעי שמות שנאמר "ואמרתם זבח פסח הוא לה' וגו' מרור על שום שמררו המצריים כובא דארעא למטוה אבל עכשיו נהגו שה דצי אבותינו במצרים שנאמר "וימררו את חייהם בעבודה קשה: מצה על שום שנגאלו (ס) שנאמר °ויאפו את הבצק אשר דוציאו ממצרים שופיכ עוגות מצות וגו' לפיכך אנו הייבין להודות להלל לשבה לפאר ולברך למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחירות ונאמר לפניו הללויה: עד היכן הוא אומר ב"ש אומרים עד °אם הבנים מאים קינ שמרה ובה"א עד °חלמיש למעינו מים והותם בגאולה ר"מ אומר אשר גאלנו שסקיד וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור ואינו

מלרים והיו יולדות שם בלא עלב והייט דכתיב תחת התפוח עוררתיך: לריך לקהויי במיני קיוחא . כגון הפוחים המולים וחומץ: ולריך לסמוכיה. זכר לטים: חגרי חרך שבירושלים. על שם שיש בחטיותיהן חלוטת כעין פתחים ומוציאין לשם שולחנות שמניחין בהן מה שמוכרין נקראים תגרי חרך על שם מצין מן החרכים: בותבי מזגו לו כום שני וכאן הבן שואל. שעכשיו באין לעקור השלחן טופן לב הבן לשאול מה נשתנה וכו' : כולו ללי. מוקמינן לה בפסח שני פרק אלו דברים (דף כ.) כמ"ד חגיגה הבאה עם הפסח הרי היא כפסח ואינה נאכלת אלא ללי: כד מי שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו . כלומר לא יצא ידי חובתו הל לא קאמר ודטותה בסוכה (דף כת.) א"ב היית טוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך לאו דוקא דהא לא הוי שעמא דההיא אלא משום דילמא אתי לאמשוכי בתר שולחט וכל היכא דלא אימשך לא סגי דלא ילא אלא ודאי כדאמרי': בוצדה על שום שנגאלו שנאמר ויאפו את הבלק וגו' . ולא יכלו להתמהמה שאילו יכלו להתמהמה היו מתמילין אותו דפסח מלרים לא נהג קי שו אלא לילה ויום כדאיתא בפסח שני" ולמחר היו מותרין במלאכה ובחמץ ולפיכך אילו יכלו להתמהמה החמילו עיסותיהם ללורך מחר שלא הוזהרו בבל יראה אלא מחוך שלא היה להם פנאי אפאוהו מלה חכר לאוחה גאולה נלטוו באכילת מלה : רבי סרפון אומר ואינו חותם. דס"ל לרבי

סמים של חכילת מלה ועל הני מרכיכם ורפיע מתערבין וכזית מלה לחודיה קאי מוץ בכיכה מי מו בומ"ח ילא כרכן בסיב ובלען אף ידי מוץ בכיכה מי מילונים מלה לא יצא שאין דרך אכילה בכך: ואין שוקרין את השלחן אלא בפני מי שאומר ההגדה . דרכן היה לאכול בשולחנות קטנים כל אחד בשולחן שלו: כולהו נמי לפני מי

משונים ביות ביות מכל בשונתן שעי. שניה שהחד משונים ביות ביות מכל משונים ולי ולי ולי ולי היות מכל שלומר הגדם. שדרכן היה שלחד ילבל של בתונים לומר הגדה ולחרים שומעין; שעונין ילבל של בתונים ביות ביותר ב יהכנ ש המנונים החולה לומר הגדה ואחרים שומעין: שעומין האחר של אלינה מלה עליו דברים הרבה. שאומר עליו הצידו לנדו על הפרוםה הגדה: מה דרכו של עני הוא מסיק משפש "רחם עוני לחם שעונין עליו דברים הרבהיגרי ממואי אוש המשמים על החול אותה מחוך שלרים! ארילם מנס טוב לאחו ואשרו אופה. למהר מחוך שלרים! ארילם מנס טוב לאחו שמיםן בידו ויברן המוליה לפת אף כאן הוא מסיק ואשתו אופה על אכילת תוב חיד זם לחבר חוא-בי שלא ובחוד למהר מלאכתו שלא יחמיץ: הכל מודים בפסח שמנית פרוסה

בתוך שלימה ובולע. ודחי על ומיי דגרין נעטו בשנים הפרוסה יברך לחבונ מנה דיאו שא בהרוסם וסקנו שליים הפרוסה יברך לחבונ מנה דיאו שא פאתרונים והסגיש שליין אתיא אבל המוליא איכא מ"ד דאבלימה מברך ליה ולא נהירא דמפי עדיף לברוכי המוליה בפרוסה גופה דאיתעבידא בה חדא מטה כדאמרינן (ברכות דף לפו) (בעירובין) דמהדרי רבכן לברוכי המוליא אריפתאדעירובי דהואיל ואיתעביד ביה חדא מלוה ליתעביד ביה אחריתי ועוד דהא דאמר רב פפא הכל מודים בפסח שמנית פרוסה בתוך שלימה ובולע אתמר בכילד מברכין (דף לפ:) עלה פתיתין ושלמין אי מברך המוליא מי משום דמיקרבא הנאתייהו ואמריגן עלה וירא שמים יולא ידי שתיהן מניח פרוסה בתוך שלימה ובולע כלומר (א) ניד מו נצבת וכן פרוסה כיפן היי הוא עבידתייהו כסתוך ככרות כמו בולע הפתיתין דאי לאו מאי עבידתייהו כסתוך ככרות כמו בולע הפתיתין דאי לאו מחדים בפסח נשבת (כ) שנכל בלילות ואמרינן תו עלה הכל מודים בפסח התברך משמע דכוותה עבדיכן בפסח דמברך פי דעתו: אפתיתין המוציא: בזידהן כתב רביטו גמ' נמחק אתר תיי האי גאון דלא איהמר אלא בהביאו

הפרוסה אבל אם הביאו לפניו שלמין שיהה רשהי לפרום חין לנו דהי משום א) אמרי דבי רבי ינחי: דדרשי׳ לה מלחם עוני לא איתמר אלא (ב) בערכו ימים שונים: דדושי לא מולים בל בפרק כילד [ג] כי לני אמר (פגאיי): לרשות דומיא דאמריגן בפרק כילד מברכין (דף לת.) האי כובא דארעא נהמא הוא ואדם יוצא בה ידי חובתו

זכר לתפוח . אמרי׳ בפ"ק דסוטה

(דף יא:) שהיו הולכות לילד תחת התפוח כדי שלא ירגישו בהן

[דף קנם ד'ב] הכל לברך על הפרוסה אלא שמקדים לפרסה קודם הגדה כדי שבשעת המוליא ימלאנה כשהיא פרוסה:

א סמ"צ כי דורון לששות ששוחה בה : ברכן בגמ" (דף קשו:) בלע מלה יצא בלע מרור לא יצא בלע מרור ידי מצה יצא ידי מרור לא יצא כרכן בסיב ובלען אמי ג' מצח לשמרים זכר ללחמי תוך שמניא היצא מיי' וסרכה מן סגאונים וכתכ סמ"ג וסר"ר מנחם מיוני סים מברך המוליא ועל אכילי מלה על הפרוסה ובשלימה לא היה נוגע כלל שאינו אלא משום לחם משנם ולתב פעור ויאכל אחר זה ואחיב יבלע משחים ביחד ויאכל ביחד ויאכל וכתבו רב עמרס ימיי׳ דנריך לעבול המוליה

(ה) חמר חכתי חכן לה

אכליכן: (ב) אנו אוכלין מן כו' כולו מנה שבכל הלילום אנו אוכליו שאר ירקות הלילה הזה מחור שבכל הלילות אנו אוכלין כשר זלי כו' כולו זלי שבכל הלילות אין אנו מטכילין ט' :

אנו אוכלים שאר ירקות הלילה הזה מרור כו': (ג) כיב ולפי דעתו : (ד) פניוו יבי פסחה : (ה) ניב אבותינו לפניו פתיתין [דומיא דהתם כשהביאו ו) ניב זכר